

Spis treści

Przedmowa do drugiego wydania	9
Przedmowa do pierwszego wydania	10
1. Preliminaria	13
1.1. Przestrzeń i czasoprzestrzeń w matematyce	13
1.2. Wektory na rozmaitości	15
1.3. Tensory	16
1.4. Przestrzenie $\mathbf{R}^n$ i $\mathbf{E}^n$	17
1.4.1. Afiniczna przestrzeń euklidesowa $\mathbf{E}^n$	21
1.5. Odwzorowania przestrzeni $\mathbf{R}^n$	24
1.6. Transformacje współrzędnych	29
1.6.1. Współrzędne biegunowe na płaszczyźnie	33
1.7. Wymiar przestrzeni	36
1.8. Notacja	37
2. Rozmaitości różniczkowe	40
2.1. Wprowadzenie	40
2.2. Definicja rozmaitości różniczkowej	42
2.2.1. Rozmaitość	50
2.3. Przykłady rozmaitości gładkich	53
2.4. Rozmaitości gładkie w $\mathbf{R}^n$	61
2.5. Rozmaitości indukowane i iloczynowe	67
2.6. Powierzchnie jednostronne. Wstęga Möbiusa i butelka Kleina	69
2.7. Odwzorowania rozmaitości	74
2.8. Krzywe gładkie	81
2.9. Klasyfikacja rozmaitości	85
3. Wektory i tensory	88
3.1. Geometryczny opis wektora	88
3.2. Przestrzeń styczna do $\mathbf{E}^n$	91
3.3. Liniowa transformacja współrzędnych w $\mathbf{E}^n$ i zmiana bazy w $T_p\mathbf{E}^n$	93
3.4. Wektor jako operator różniczkowy	95

3.5. Przestrzeń styczna do rozmaitości	98
3.6. Gładkie pola wektorowe	102
3.7. Wektory kowariantne	105
3.8. Pola kowektorów i gradient funkcji	108
3.8.1. Graficzne przedstawienie kowektora	112
3.9. Tensory	115
3.10. Składowe i bazy tensorów	117
3.11. Pola tensorowe	119
3.12. Działania na tensorach	124
3.13. Komutator pól wektorowych	126
3.14. Tensor metryczny	130
3.15. Operacje na tensorach za pomocą metryki	140
3.16. Wyznaczniki i symbol Leviego–Civity	143
3.17. Uogólniony symbol Kroneckera	149
3.18. Tensory względne	152
3.19. Rozmaitości dwuwymiarowe	153
3.20. Metryka hiperpowierzchni	154
3.20.1. Sfera S^n	160
3.21. Przestrzenie hiperboliczne	161
3.21.1. Wstęp historyczny	161
3.21.2. Płaszczyzna hiperboliczna jako sfera w przestrzeni Minkowskiego	163
3.21.3. Model Kleina płaszczyzny Łobaczewskiego	164
3.21.4. Model Poincarégo płaszczyzny hiperbolicznej	166
3.21.5. Pseudosfera Beltramiego	167
3.21.6. Przekształcenia modeli	170
3.22. Orientowalność rozmaitości	171
4. Odwzorowania tensorów i pochodna Liego	175
4.1. Odwzorowania styczne funkcji i wektorów	175
4.2. Odwzorowania styczne dla kowektorów	179
4.3. Odwzorowania styczne dla dowolnych tensorów	180
4.4. Transformacje czynne i bierne	182
4.5. Symetrie i przeniesienie według Liego	184
4.6. Pochodna Liego	187
4.7. Ogólne własności pochodnej Liego	190
4.8. Pochodna Liego tensorów względnych	195
4.9. Symetrie	198
5. Pochodna absolutna i kowariantna	201
5.1. Pochodna absolutna wektora	202
5.2. Pochodna kowariantna wektora	204
5.3. Transformacje koneksji afinicznej	207
5.4. Pochodna kowariantna i absolutna tensora	209
5.5. Pochodne wyższych rzędów	214
5.6. Pochodne kowariantne tensorów względnych	215
5.7. Przestrzeń z koneksją afiniczną	217
5.7.1. Koneksja symetryczna i pochodna Liego	218
5.8. Przeniesienie równoległe	220

5.9. Linie geodezyjne	223
5.9.1. Przekształcenia geodezyjne koneksji afinicznej	228
5.9.2. Interpretacja geometryczna skręcenia koneksji	230
5.10. Odwzorowanie eksponencjalne i współrzędne riemannowskie	233
5.11. Krzywizna przestrzeni	236
5.12. Tensor krzywizny	238
5.13. Interpretacja geometryczna tensora krzywizny	245
5.14. Przestrzenie afinicznie płaskie	247
5.15. Pochodna Liego koneksji i krzywizny	253
6. Różniczkowanie w przestrzeni Riemanna	257
6.1. Koneksja metryczna i symetryczna	257
6.2. Kowariantne operatory różniczkowe	263
6.3. Tożsamości różniczkowe pierwszego rzędu dla metryki	267
6.4. Różniczkowanie tensorów względnych i pochodna Liego	270
6.5. Geodetyki jako linie najkrótsze	272
6.5.1. Form-inwariantność funkcjonału długości	278
6.5.2. Ekstremum warunkowe	281
6.6. Własności metryczne geodetyk	285
6.7. Przykłady linii geodezyjnych	290
6.8. Współrzędne normalne riemannowskie	300
6.9. Współrzędne normalne geodezyjne Gaussa	309
7. Krzywizna i izometrie przestrzeni Riemanna	314
7.1. Tensory Riemanna i Ricciego oraz skalar krzywizny	314
7.2. Przestrzenie metrycznie płaskie	317
7.3. Pola wektorowe kowariantnie stałe	319
7.4. Krzywizna przestrzeni w wymiarach 1, 2 i 3	321
7.5. Krzywizna przestrzeni S^2 , H^2 , T^2 , S^3 i H^3	324
7.6. Krzywizna przestrzeni wielowymiarowych. Tensor Weyla	326
7.7. Czasoprzestrzenie czterowymiarowe	330
7.7.1. Przestrzeń de Sittera	330
7.7.2. Przestrzeń anty-de Sittera	335
7.7.3. Czasoprzestrzenie Robertsona-Walkera	337
7.7.4. Płaska fala grawitacyjna	340
7.8. Tensory krzywizny i tensory Weyla dla różnych metryk	343
7.9. Niezmienniki tensora krzywizny	345
7.10. Tożsamości Bianchiego	348
7.10.1. Całkowe tożsamości Bianchiego	350
7.11. Dewiacja geodezyjna	354
7.11.1. Skalarne równania dewiacji geodezyjnej	361
7.12. Krzywizna sekcyjna	363
7.13. Krzywizna a metryka	367
7.14. Izometrie i przestrzenie z symetriami	367
7.14.1. Przestrzenie o stałej krzywiznie	369
7.14.2. Jednorodność i izotropowość	372
7.14.3. Przestrzenie o stałej krzywiznie i symetryczne	375
7.15. Wektory Killinga	376

7.15.1. Klasyczna konstrukcja wektora Killinga	378
7.16. Wyznaczenie izometrii z wektorów Killinga	380
7.17. Własności wektorów Killinga	383
7.17.1. Pola Killinga i Jacobiego	390
7.18. Warunki całkowalności równań Killinga	392
7.19. Wektory Killinga a jednorodność i izotropowość	395
7.20. Przykłady wektorów Killinga	398
7.21. Wektory ortogonalne do hiperpowierzchni	406
7.22. Izometrie przestrzeni zamkniętych	409
Skorowidz	413
Skorowidz nazwisk	421